



Crna Gora

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

**IZVJEŠTAJ O SPROVOĐENJU STRATEGIJE UPRAVLJANJA VODAMA
ZA PERIOD 2022-2025**

Podgorica, decembar 2025. godine

Sadržaj

1	Podaci o ocjeni postojećeg stanja u oblasti upravljanja vodama	1
1.1	Stanje u oblasti korišćenja i zaštite voda	1
1.1.1	Projekti u oblasti upravljanja vodama u cilju korišćenja i zaštite voda	3
1.2	Stanje u oblasti zaštite od štetnog dejstva voda	3
1.2.1	Projekti u oblasti zaštite od štetnog dejstva voda	4
1.3	Stanje sistema za upravljanje podacima i informacijama	7
2	Podaci o upravljanju vodama u skladu sa zakonom	8
3	Podaci o finansijskim sredstvima za sprovođenje strategije	10
4	Procjena preispitivanja Strategije	12

POLAZNA OSNOVA ZA IZRADU IZVJEŠTAJA

Izveštaj o sprovođenju strategije upravljanja vodama priprema se u skladu sa članom 23 stav 4 Zakona o vodama („Sl. list RCG“, br.27/07, „Sl. list CG“, 32/11, 48/15, 52/16 i 84/18), kojim je definisano da Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede prati realizaciju Strategije i sačinjava trogodišnji izveštaj o njenom sprovođenju.

Sadržaj Izveštaja definisan je Pravilnikom o bližem sadržaju Strategije upravljanja vodama i izveštaja o sprovođenju strategije („Sl. list CG“, br. 17/16).

1 Podaci o ocjeni postojećeg stanja u oblasti upravljanja vodama

1.1 Stanje u oblasti korišćenja i zaštite voda

Upravljanje vodnim resursima i zaštita kvaliteta voda

Efikasno upravljanje vodnim resursima zahtijeva objedinjavanje podataka o površinskim i podzemnim vodama, istraživanje njihovih hidrogeoloških karakteristika, definisanje zona posebne zaštite i sprovođenje mjera očuvanja kvaliteta voda.

Tokom 2022. godine uspostavljen je Registar voda od značaja za Crnu Goru, kojim su obuhvaćene površinske vode definisane zakonom, kroz pregledne i pojedinačne karte rijeka i jezera. Istovremeno je izrađen Preliminarni izveštaj o hidrogeološkim karakteristikama sliva rijeke Cijevne, koji je objedinio postojeća naučna i stručna saznanja, dao pregled prikupljenih podataka i predložio pravce daljih istraživanja i primjene savremenih metoda. U 2023. godini realizovana je I faza hidrogeoloških i geofizičkih istraživanja rijeke Cijevne, kojom su obuhvaćeni definisanje granica sliva, usklađivanje geoloških karata Crne Gore i Albanije i prvi dio refrakcionih istraživanja. Rezultati su predstavljeni u izveštaju sa predlogom nastavka istraživanja i jačanja međunarodne saradnje, posebno sa Albanijom. Pored toga, sprovedene su aktivnosti u vezi sa zaštitom kvaliteta voda, uključujući prikupljanje i obradu podataka za formiranje Registra zaštićenih područja, reviziju Plana zaštite voda od zagađivanja i izradu prostorne GIS baze. U oktobru 2024. godine ekstremne padavine izazvale su bujičnu poplavu u slivu rijeke Komarnice. Uprava za vode izvršila je obilazak terena, procijenila hidrauličke parametre poplavnog talasa i evidentirala izvedene hitne radove. U sanaciju su se uključile državne institucije, uključujući i Vojsku Crne Gore, koja je izgradila odbrambeni nasip u dužini od 1.200 m. Preporučeno je da se radovi na proširenju i produbljenu korita i izgradnji zaštitnih nasipa nastave i na preostalim kritičnim dionicama. Ove aktivnosti predstavljaju osnov za unaprijeđeno upravljanje vodnim resursima Crne Gore i jačanje otpornosti na prirodne rizike, dok prioritet u narednom periodu ostaje nastavak istraživanja i obezbjeđenje sredstava za realizaciju preporučenih mjera.

U oblasti korišćenja voda za vodosnabdijevanje donijeta je ODLUKA o određivanju izvorišta namjenjenih za regionalno i javno vodosnabdijevanje i utvrđivanju njihovih granica („Službeni list CG“, br. 36/08, 143/21). Na osnovu te Odluke određeno je 96 izvorišta od kojih 44 posjeduje rješenje o zaštiti izvorišta.

U izveštajnom periodu donijeto je jedno rješenje za izvorište Zagorič, dok je u proceduri dobijanja rješenja za 10 izvorišta.

Koncesije i proizvodnja flaširane vode

Koncesiono pravo korišćenja voda ostvaruje se na osnovu Zakona o koncesijama, Zakona o vodama i Zakona o finansiranju upravljanja vodama, kao i pratećih podzakonskih akata. Svako korišćenje voda koje prelazi opštu upotrebu predstavlja posebnu upotrebu za koju je potrebno

pribaviti vodno pravo, putem vodne dozvole ili ugovora o koncesiji. U periodu 2022–2024. evidentne su promjene u broju aktivnih ugovora, rast proizvodnje flaširane vode i jačanje kontrole izvršenja ugovornih obaveza.

Tokom 2022. godine Vlada Crne Gore je donijela Plan davanja koncesija u oblasti voda, kojim su obuhvaćena izvorišta za komercijalno korišćenje, ali postupci dodjele nijesu pokrenuti zbog nedostatka zainteresovanih investitora. Na snazi je bilo 15 ugovora o koncesiji – 10 za flaširanje, 1 ugovor za korišćenje vode za uzgoj ribe, 2 ugovora za pogonske i tehnološke potrebe i 2 ugovora o koncesiji kod kojih je otvoren stečajni postupak nad stečajnim dužnikom. U oblasti proizvodnje, u Crnoj Gori je radilo sedam fabrika za flaširanje vode sa ukupnom proizvodnjom od 38.010.366,13 litara, od čega je prodato 36.251.302,18 litara, i to na domaćem tržištu 34.913.539,18 litara i inostranom tržištu 1.337.763,00 litara. Najveću proizvodnju flaširane vode u 2022. godini imala je fabrika vode „Water Group” d.o.o. iz Kolašina (izvorište „Bukovička vrela”) i to 12.951.910,60 litara, što procentualno čini 34,1% od ukupne proizvodnje, zatim slijedi „Eko Per” d.o.o. iz Šavnika (izvorište „Gusarevci”) sa ukupnom proizvodnjom od 8.673.711,88 litara, tj. 22,8% od ukupne proizvodnje, dok je „Aqua Bianca” d.o.o. Podgorica imala proizvodnju od 8.452.813,75 litara, odnosno 22,2% od ukupne proizvodnje vode. Slijede „Water Group” doo Kolašin za izvorište mineralne vode „Rada” sa proizvodnjom od 3.679.972,50 litara, što čini 9,7% od ukupne proizvodnje, „Eko Per” d.o.o. Šavnik izvorište „Veliki Maljen”) sa proizvodnjom od 3.230.121,40 litara, što čini 8,5%, „Gorska” d.o.o. Kolašin sa proizvodnjom od 750.222,00 litara, tj. 2 % od godišnje proizvodnje i „Božja voda” d.o.o. Cetinje koja je proizvela 271.614,00 litara, tj. 0,7 % od ukupne proizvodnje.

U 2023. godini Vlada je usvojila novi Plan davanja koncesija i pokrenut je postupak za izvorište „Veliki Maljen” u opštini Šavnik, gdje je investitor sproveo istraživanja i dostavio dokumentaciju. Na snazi je bilo 13 ugovora o koncesiji, od čega 10 za flaširanje, 1 za uzgoj ribe i 2 za pogonske i tehnološke potrebe. U proizvodnji je detektovan rast u odnosu na prethodnu godinu, te je sedam fabrika flaširane vode u 2023. godini ostvarilo ukupnu proizvodnju u iznosu od 41.779.017,46 litara, od čega je prodato 40.467.985,05 litara, i to na domaćem tržištu 39.422.597,29 litara i inostranom tržištu 1.045.387,76 litara. Najveću proizvodnju flaširane vode u 2023. godini imala je fabrika vode „Water Group” d.o.o. iz Kolašina (izvorište „Bukovička vrela”) i to 15.401.215,50 litara, što procentualno čini 36,9% od ukupne proizvodnje, zatim „Aqua Bianca” d.o.o. Podgorica imala je proizvodnju od 10.136.606,38 litara, odnosno 24,3% od ukupne proizvodnje vode, zatim slijedi „Eko Per” d.o.o. iz Šavnika (izvorište „Gusarevci”) sa ukupnom proizvodnjom od 8.233.529,68 litara, tj. 19,7% od ukupne proizvodnje. Slijede „Water Group” doo Kolašin za izvorište mineralne vode „Rada” sa proizvodnjom od 3.900.396,00 litara, što čini 9,3% od ukupne proizvodnje, „Eko Per” d.o.o. Šavnik (izvorište „Veliki Maljen”) sa proizvodnjom od 3.291.957,90 litara, što čini 7,9 %, „Gorska” d.o.o. Kolašin sa proizvodnjom od 429.872,00 litara, tj. 1 % od godišnje proizvodnje i „Božja voda” d.o.o. Cetinje koja je proizvela 385.440,00 litara, tj. 0,9 % od ukupne proizvodnje.

Tokom 2024. godine broj ugovora se dodatno smanjio na 10, od čega 8 ugovora za korišćenje dijela voda za potrebe flaširanja vode u komercijalne svrhe, 1 ugovor za korišćenje vode za uzgoj ribe i 1 ugovor za korišćenje vode za pogonske i tehnološke potrebe. Ovo iz razloga jer su u 2024. godini zbog neizvršavanja ugovorenih obaveza i obezbjeđenja bankarskih garancija, a na osnovu čl. 53 Zakona o koncesijama, od strane Uprave za vode pokrenuta tri postupka raskida ugovora o koncesijama i to za izvorište „Pasišta” u opštini Plužine sa koncesionarom „Bast” d.o.o. iz Nikšića, zatim za izvorište „Komunica”, opština Danilovgrad, za flaširanje odnosno pakovanje ili dopremanja vode u komercijalne svrhe sa koncesionarom „Nature Technology” d.o.o. iz Bara, kao i za raskid ugovora o koncesiji za korišćenje voda za pogonske i tehnološke potrebe sa izvorišta - industrijska zona KAP-a, u Podgorici, sa koncesionarom „Politropus Alternative” d.o.o. iz Tivta. U 2024. godini, od strane zainteresovanih lica, pokrenuta su dva postupka i to jedan za dodjelu koncesije za korišćenje dijela voda sa izvorišta „Veliki Maljen” opština Šavnik, a drugi za korišćenje vode za potrebe pivare Trebjesa u Nikšiću. Za izvorište „Veliki Maljen” sproveden je

Koncesioni akt, a ponuđač „Per Aqua“ d.o.o. Šavnik proglašen je prvorangiranim investitorom, dok je koncesioni akt za korišćenje vode za potrebe pivare Trebjesa u Nikšiću u 2024. godini bio u postupku izrade, jer je podnosilac inicijative bio dužan da dostavi dopunu dokumentacije. U proizvodnji, iako je registrovano sedam fabrika, proizvodnju je imalo šest, jer fabrika „Gorska“ d.o.o. Kolašin nije radila zbog sanacije. Ukupna proizvodnja iznosila je 44.640.713,06 litara, od čega je prodato 42.499.461,48 litara, i to na domaćem tržištu 40.904.669,88 litara i inostranom tržištu 1.594.791,60 litara. Najveću proizvodnju flaširane vode u 2024. godini ponovo je ostvarila fabrika vode „Water Group“ .o.o. iz Kolašina (izvorište „Bukovička vrela“) i to 17.690.337,90 litara, što procentualno čini 39,62% od ukupne proizvodnje, zatim „Aqua Bianca“ d.o.o. (izvorište „Dedov izvor“) Podgorica imala je proizvodnju od 10.626.388, 20 litara, odnosno 23,8% od ukupne proizvodnje vode, zatim slijedi „Eko Per“ d.o.o. iz Šavnika (izvorište „Gusarevci“) sa ukupnom proizvodnjom od 7.853.741,76 litara, tj. 17,6% od ukupne proizvodnje. Slijede „Water Group“ d.o.o. (izvorište „Čeoče“) Kolašin za izvorište mineralne vode „Rada“ sa proizvodnjom od 4.097.991,00 litara, što čini 9,2% od ukupne proizvodnje, „Eko Per“ d.o.o. Šavnik (izvorište „Veliki Maljen“) sa proizvodnjom od 3.993.701,20 litara, što čini 8,94 %, i „Božja voda“ d.o.o. Cetinje koja je proizvela 378.553,00 litara, tj. 0,84 % od ukupne proizvodnje.

U narednom periodu očekuje se nastavak postupaka za dodjelu novih koncesija, kao i dalja kontrola izvršenja ugovornih obaveza. I pored raskida pojedinih ugovora, sektor je zabilježio rast proizvodnje i prodaje flaširane vode, što potvrđuje da je riječ o dobro vođenom procesu u skladu sa načelima održivog upravljanja vodama. Takvi rezultati pokazuju da jačanje kontrole i dosljedna primjena zakonskog okvira mogu istovremeno očuvati resurse i omogućiti stabilan ekonomski razvoj, što je u punoj saglasnosti sa ciljevima Strategije upravljanja vodama.

1.1.1 Projekti u oblasti upravljanja vodama u cilju korišćenja i zaštite voda

Kroz IPA 2016 projekat „Podrška implementaciji i monitoringu upravljanja vodama u Crnoj Gori“ implementiraju se sljedeće direktive: Nitratna Direktiva, Direktiva o vodi za kupanje, Okvirna direktiva o morskoj strategiji, Okvirna direktiva o vodama i Direktiva o vodi za piće.

- Za implementaciju nitratne direktive donijeta je Odluka o određivanju ranjivih područja („Službeni list Crne Gore“, br. 74/23).
- Za implementaciju Direktive o vodama za kupanje donijet je Program ispitivanja kvaliteta voda za kupanje („Službeni list Crne Gore“, br. 21/24).
- Za implementaciju Okvirne direktive o vodama urađen je Specifični plan implementacije. Za implementaciju Direktive o vodi za piće urađen je Specifični plan implementacije.

1.2 Stanje u oblasti zaštite od štetnog dejstva voda

Zaštita od štetnog dejstva voda se, kao i u prethodnom izvještajnom periodu, organizuje i sprovodi u skladu sa Opštim planom zaštite od štetnog dejstva voda, koji je donijet u januaru 2023. godine za period od 2023. do 2028. godine („Službeni list CG“, br. 12/23) i godišnjim Operativnim planovima zaštite od štetnog dejstva voda, koji se donose za vode od značaja za Crnu Goru i vode od lokalnog značaja.

U cilju ispunjenja strateškog cilja Strategije - Smanjenje rizika od štetnog dejstva voda, kao i daljeg usaglašavanja sa zakonodavstvom EU u ovoj oblasti pripremljeni su Planovi upravljanja rizicima od poplava za vodna područja Dunavskog i Jadanskog sliva, koji sadrže programe mjera, koji obuhvataju mjere prevencije od poplava, zaštite od poplava, mjere pripravnosti i dr.. Pojedine od ovih mjera već se implementiraju kroz različite projekte koji se realizuju preko Ministarstva

poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Uprave za vode, čime se značajno unapređuje stanje u oblasti zaštite od štetnog dejstva voda.

Otklanjanje posljedica i izvođenje hitnih interventnih radova

Intenzivne padavine u periodu 2022–2024. godine prouzrokovale su brojne probleme na vodotocima od značaja za Crnu Goru, što je zahtijevalo hitne mjere sanacije i zaštite. Uprava za vode je, u saradnji sa opštinama, obezbijedila finansijska sredstva, izdavala saglasnosti i koordinisala izvođenje radova, uz stručni i inspekcijski nadzor.

U 2022. godini aktivnosti su bile usmjerene na otklanjanje posljedica od poplava, kroz čišćenje i uređenje korita rijeka u opštinama Andrijevića, Bijelo Polje, Danilovgrad, Gusinje, Herceg Novi, Mojkovac, Nikšić, Plav i Rožaje. Saglasnost i opredjeljivanje sredstava za čišćenje vodotoka od značaja za Crnu Goru na određenim lokalitetima ogledala se samo u dijelu čišćenja korita, ne i eksploataciji rječnog nanosa iz korita. Tokom 2023. godine Vlada Crne Gore usvojila je Informaciju o izvođenju hitnih radova na vodotocima Lim, Tara i Grnčar, a aktivnosti su obuhvatile obilazak terena, geodetska snimanja i izbor izvođača. Lokacije, odnosno kritične diionice bile su u opštinama Mojkovac (Biznis zona, Slatina), Gusinje (Pirovići, Centar grada), Berane (Talum, Pešca), Bijelo Polje (Zaton, Ušće Bistrice) i Andrijevića (Lugovi Novovića, Pobljenici). U toku izvođenja radova, na pojedinim lokacijama došlo je do proširenja zahvata – na Pešci (Berane) zbog zaštite obilaznice i na Pirovićima (Gusinje) radi sanacije lijeve obale Grnčara. Zbog visokog vodostaja i nepovoljnih uslova većina radova je prenesena za narednu godinu. Tokom 2024. godine nastavljeni su i završeni hitni interventni radovi na rijekama Lim, Tara i Grnčar, obuhvatajući prioritetne lokacije u opštinama Mojkovac (Biznis zona, Slatina), Berane (Talum, Pešca), Gusinje (Pirovići, Centar grada) i Andrijevića (Lugovi Novovića, Pobljenici). Na pojedinim lokacijama radovi su prošireni – na Pešci (Berane) radi zaštite obilaznice i na Pirovićima (Gusinje) zbog sanacije lijeve obale Grnčara. Opština Bijelo Polje i nije realizovala planirane radove na predviđenim lokacijama u Zatonu i na ušću Bistrice, dok Opština Kolašin nije pokazala zainteresovanost za sprovođenje intervencija. Po završetku, sprovedena su geodetska snimanja i obračun naknade za višak izvađenog materijala, čime je u budžet po osnovu vodnih naknada uplaćeno 138.363,60 €. Ovim aktivnostima obezbijeđena je stabilnost obala i protočnost korita, a Uprava za vode je sačinila informaciju o realizaciji predmetnih radova koju je Vlada Crne Gore usvojila Zaključkom broj: 10-319/24-7101/2 od 16.01.2025. godine.

1.2.1 Projekti u oblasti zaštite od štetnog dejstva voda

Projekti regulacije vodotoka i zaštite od štetnog dejstva voda

Formiranje nanosnih naslaga i bočna erozija riječnih korita (posebno na konkavnim obalama) značajno smanjuju propusnu moć vodotoka i ugrožavaju stabilnost priobalnih nasipa, što može izazvati poplave i trajna oštećenja zemljišta i infrastrukture. Uprava za vode je u periodu 2022–2024. godine, u saradnji sa opštinama, sprovedla niz aktivnosti koje su se odnosile na analize, izradu i reviziju glavnih projekata regulacije korita rijeka Lim i Tare, kao i na planiranje interventnih radova u cilju zaštite od štetnog dejstva voda.

Nakon terenskih pregleda i geodetskog snimanja, tokom 2022. godine izrađeni su glavni projekti regulacije na sedam prioriternih lokacija: Kneževići (500 m, Tara, Mojkovac), Fuštići (400 m, Tara, Mojkovac), Lukin fir (350 m, Lim, Andrijevića), Pešca 1 (400 m, Lim, Berane), Rijeka Marsenića (350 m, Lim, Andrijevića), Most Zaton – Femića Krš (300 m, Lim, Bijelo Polje) i Seoce (Lim, Andrijevića). Dodatno, u istoj godini izvršena je Revizija projekta regulacije rijeke Sutorine. Programom korišćenja sredstava za 2021. godinu bila su opredijeljena sredstva za izradu glavnog projekta, dok je revizija realizovana 2022. Regulacija korita u dužini od oko 750 m (dvije dionice

od 400 m i 350 m) projektovana je radi prevazilaženja postojeće ugroženosti vodotoka i priobalja, nastale zbog nestabilnosti korita, ruševnih obala i plavljenja okolnog zemljišta. Još, posebno je prepoznata kritična dionica uz magistralni put Kolašin – Mojkovac, pa je urađen Glavni projekat izgradnje obaloutvrde sa regulacijom korita rijeke Tare na lokaciji Moračko Trebaljevo (Kolašin). U 2023. godini izvršena je revizija pomenutog projekta za Moračko Trebaljevo, kao i izrada Glavnog projekta zaštite desne obale rijeke Lim na ušću rijeke Bistrice (Bijelo Polje). Shodno zakonskim obavezama, izrađeni su i projekti procjene uticaja na životnu sredinu za projekte Moračko Trebaljevo i Sutorina, u cilju očuvanja stabilnosti terena, zaštite ihtiofaune i smanjenja rizika od erozije i plavljenja. Tokom 2024. godine urađena je revizija projektne dokumentacije za regulaciju vodotoka na lokacijama: Zaton (Bijelo Polje), Kneževići (Mojkovac) i Rijeka Marsenića (Andrijevića). Pored toga, izrađen je Glavni projekat hitnih interventnih radova na sanaciji desne obale rijeke Lim u naselju Nikoljac (Bijelo Polje). U istom periodu sprovedene su i aktivnosti u vezi sa pregledom stanja Pošćanskog i donjeg Pošćanskog jezera (velikog i malog) u opštini Šavnik, uz multidisciplinarne hidrološke, geološke i hidrogeološke analize, kao i izradu šest priloga koji detaljnije obrađuju problematiku i definišu mjere za njihovu revitalizaciju. Glavni izazov u narednom periodu ostaje obezbjeđenje potrebnih finansijskih sredstava za izvođenje radova u skladu sa izrađenim projektima, čime bi se obezbijedila dugoročna zaštita naselja, puteva i zemljišta od štetnog dejstva voda.

U okviru **IPA 2016 projekta „Podrška implementaciji i monitoringu upravljanja vodama u Crnoj Gori“** pokrenute su aktivnosti za implementaciju Direktive o upravljanju rizicima od poplava. U periodu od 2022. do 2024. godine kroz projekat su završene sljedeće aktivnosti:

- na osnovu Preliminarne procijene rizika od poplava određena područja značajno ugrožena od poplava - Odluka o određivanju područja značajno ugroženih od poplava (“Sl. list CG”, br. 30/22) - mart 2022. godine,
- izrađene mape opasnosti i mape rizika od poplava za vodna područja Dunavskog i Jadranskog sliva - decembar 2023. godine,
- pripremljeni Planovi upravljanja rizikom od poplava za vodna područja Dunavskog i Jadranskog sliva - u fazi predloga,
- pripremljene Strateške procijene uticaja na životnu sredinu za planove upravljanja rizicima od poplava za vodna područja Dunavskog i Jadranskog sliva,
- pripremljen Specifični plan implementacije Direktive o upravljanju rizicima od poplava.

Planovi upravljanja rizicima od poplava i Strateške procjene uticaja na životnu sredinu za planove stavljeni su na javnu raspravu, koja je trajala od 21. avgusta do 21. septembra 2024. godine. Održane su i dvije konferencije, na svakom vodonom području po jedna (u Bijelom Polju i Podgorici), na kojima su prezentovani dokumenti.

Sava - Drina koridor - Integrirani razvojni program koridora rijeka Save i Drine

Program Sava - Drina koridor predstavlja jednu od najvećih regionalnih inicijativa Svjetske Banke u oblasti integralnog upravljanja vodnim resursima. Kroz Program će se realizovati projekti od značaja za održivo upravljanje vodnim resursima, vezano za zaštitu voda, obezbjeđivanje vode za sve, zaštitu od poplava i bolju saradnju država u slivovima ovih rijeka. Države korisnice pored Crne Gore su Bosna i Hercegovina, Srbija, Slovenija i Hrvatska.

U periodu do 2025.. godine na SDIP projektu su preduzete sledeće aktivnosti:

Konačne verzije Planova za upravljanje životnom sredinom i socijalnim pitanjima (ESMMP) za sve lokacije su odobrene i objavljene.

Tenderi za radove u Beranama i Bijelom Polju su objavljeni 12.9.2023.godine. Rok za dostavljanje ponuda je 24.10.2023 za Berane, i 25.10.2023 za Bijelo Polje. Po završetku evaluacije, za obje

lokacije je odabran izvođač konzorcijum Kolubara & HSV. Radovi su počeli u maju 2024. godine i obavljaju se prema planiranoj dinamici. Do početka septembra u Beranama je završeno 90% radova, dok je u Bijelom Polju realizacija na 80%.

Tender za radove u Gusinju, u urbanoj zoni, je objavljen 15.4.2024.godine. Inicijalan rok za dostavljanje ponuda je bio 3.6.2024, a naknadno je produžen do 10.6.2024.godine. Ponude su dostavila dva konzorcijuma i obije finansijske ponude su veće od sredstava planiranih za ovu dionicu. U toku je procedura za poništenje ovog tendera.

Predstavnici Svjetske banke su u toku perioda zahvaćenog izvještajem posjetili Crnu Goru u maju. Osim susreta sa resornim ministrom, predstavnici SB su sa PIU timom obišli lokacije u Bijelom Polju i Beranama, gdje su sa predstavnicima ove dvije opštine razgovarali primarno o ekološkim i socijalnim aspektima realizacije projekta.

Ugovori za osoblje Projektnih jedinice su produženi do kraja 2025.godine.

Objavljen je oglas za asistenta na projektu i ugovor za ovu poziciju je potpisan 24.03.2025.godine.

Adaptacioni fond i UNDP - Klimatski otporno, integralno upravljanje rizicima od poplava u prekograničnom slivu rijeke Drim na Zapadnom Balkanu

Odbor Adaptacionog Fonda 22. marta 2019. godine odobrio je ovaj Projekat Crnoj Gori, Albaniji, Sjevernoj Makedoniji i Kosovu. Ukupna vrijednost projekta je 9.150.000 US \$, od čega je 2.300.000 US \$ opredijeljeno za Crnu Goru. Koordinator projekta je Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP), a partner na projektu Globalno partnerstvo za vode (GWP).

Najznačajnija komponenta projekta obuhvata strukturne mjere za smanjenje rizika od poplava. Na nacionalnom nivou strukturne mjere obuhvatile su infrastrukturne radove za jednu prioritetnu dionicu na rijeci Bojani.

Projektom je predviđena izrada idejnog rješenja za rijeku Gračanicu na lokaciji od ušća u rijeku Zetu do mosta Žirovnica gdje se nalazi veći broj mostova sa značajnim oštećenjima stopa, koje je neophodno sanirati. U tom smislu, izrada glavnog projekta obuhvata uređenje korita rijeke Gračаницe na potezu uz mostove (po 50m uzvodno i nizvodno od mosta), sa obaveznom stabilizacijom dna regulisanog korita u cilju zaštite stopa mostova i obala korita.

Rezultati projekta u periodu od 2022. do 2024. godine:

- Glavni projekat rekonstrukcije sistema nasipa na rijeci Bojani, upućen Albanskoj strani na davanje mišljenja (mart 2022.), dobijeno mišljenje (novembar 2022.), revidovan projekat (januar 2023.) i predat Opštini Ulcinj, kao korisniku,
- Organizovan konsultativni proces MPŠV i UNDP sa lokalnim zajednicama u Opštini Ulcinj, u cilju definisanja prioritetnih sekcija/dionica za izvođenje radova kroz projekat. Ranije dogovoreni obim radova smanjen zbog značajnog povećanja cijena izvođenja radova na tržištu i utvrđena prioritetna dionica za izvođenje radova - sanacija erodiranog dijela nasipa Gropat-Štodra (postavljanje kamene obloge dužine 220m), kao sekcija najvišeg rizika,
- Radovi započeti 9. avgusta 2024. godine, a završeni su 26.10.2024 godine, primopredaja radova 19.11.2024. godine (uz garantni rok za kvalitet radova od 2 godine),
- Urađen Glavni projekat uređenja korita rijeke Gračаницe na potezu uz mostove (po 50 m uzvodno i nizvodno od mosta), revidovan i predat investitoru - Opštini Nikšić, (13. maja 2022.),

- Kroz Program podsticanja projekata u vodoprivredi za 2024. godinu opredijeljena sredstva u iznosu od 927.738,48 € za uređenje korita rijeke Gračanice, radovi će se realizovati u 2025.

GEF DRIN I - Unapređenje prekogranične saradnje i integralnog upravljanja vodnim resursima u proširenom slivu rijeke Drim

Cilj projekta je da promoviše zajedničko upravljanje zajedničkim vodnim resursima prekograničnog sliva, uključujući i mehanizame koordinacije između različitih komisija i odbora na nivou podslivova. Svrha, ciljevi i sadržaj GEF Drim I projekta usklađeni su sa Memorandumom o razumijevanju (Drim MoU) o upravljanju proširenim prekograničnim slivom Drima, potpisanog u novembru 2011. godine u Tirani.

Implementacija GEF DRIN I projekta oblasti zaštite od poplava uključila je:

- Izradu Strategije upravljanja rizicima od poplava za prošireni sliv rijeke Drim,
- Određivanje područja od zajedničkog interesa - AMC (Areas of Mutual Concern), kao prioriternih područja ugroženih od poplava, koja su značajna za sve države sliva i za koje je potrebna bliska koordinacija za razvoj planova. U Crnoj Gori su određena tri AMC područja: ME4 - Morača Skadarsko jezero, Golubovci, ME5 - Skadarsko jezero, Sjever Skadarskog jezera i ME6 - Bojana, Lisna Bori,
- Izradu Planova upravljanja rizikom od poplava za prošireni sliv rijeke Drim (za odabrana područja od zajedničkog interesa visokog prioriteta - AMC).

Tokom 2023. godine započete su aktivnosti za nastavak projekta - druga faza podrške GEF-a - GEF DRIN II - Implementacija Strateškog akcionog programa (SAP) za sliv Drima za jačanje prekogranične saradnje i omogućavanje integralnog upravljanja prirodnim resursima. Implementacija ovog projekta započela je u martu 2025. godine.

1.3 Stanje sistema za upravljanje podacima i informacijama

Radi klasifikovanja voda, praćenja i unaprjeđenja vodnog režima, planiranja razvoja vodne infrastrukture i upravljanja vodama u Crnoj Gori uspostavlja se Vodni informacioni sistem (VIS). Njegova implementacija odvija se u više faza, sa ciljem usklađivanja sa zakonskom regulativom i omogućavanja javnog pristupa podacima.

Tokom 2022. godine, kroz Program korišćenja sredstava za poslove upravljanja vodama, odvojena su sredstva za razvoj Geoportala u okviru VIS-a. Definisane su četiri faze realizacije – izrada modela podataka i dizajna rješenja, razvoj back-end i front-end modula, te unos geometrijskih podataka. Baza je obuhvatila administrativne granice, vodotoke, površinske i podzemne vode, zagađivače, hidroenergetske objekte, mape rizika i druga ključna obilježja. U 2023. godini prezentovana je testna verzija Geoportala Uprave za vode, sa dijelom dostupnim javnosti i dijelom za autorizovane korisnike. Geoportal obuhvata lejlere za slivove, vodne objekte, zaštićena područja, monitoring stanice, projekte i investicije, HE i mHE, poplavna područja i dr. U ovoj fazi zaposlen je dodatni službenik za održavanje sistema, a cilj narednog perioda definisan je kao povezivanje modula i automatizacija razmjene podataka sa drugim institucijama. U 2024. godini realizovana je faza II razvoja VIS-a. Izdvojeno je 50.000 € za unaprjeđenje i integraciju softverskog rješenja, uključujući formalno povezivanje sa relevantnim institucijama – Zavodom za hidrometeorologiju i seizmologiju, MONSTAT-om, Upravom za nekretnine, JP Morsko dobro i MUP-om (Direktorat za vanredne situacije). Definisani su web servisi (WMS, WFS, JSON) za razmjenu podataka, a izvršena je i revizija sistema od strane Ministarstva javne uprave, koja je potvrdila usklađenost sa zakonskim obavezama. Takođe, izvršena je digitalizacija vodne knjige (2013–2023) i sprovedena obuka administratora Uprave za vode.

Razvoj i integracija Vodnog informacionog sistema predstavljaju ključni strateški instrument za sprovođenje integralnog upravljanja vodama, obezbjeđujući transparentnost, dostupnost podataka i jačanje institucionalnih kapaciteta.

U skladu sa Zakonom o vodama, vođenje vodnih katastara, kao dio Vodnog informacionog Sistema, predstavlja osnovu za efikasno upravljanje vodama, zaštitu od zagađivanja i sprovođenje mjera protiv štetnog dejstva voda. Tokom perioda 2022–2024. realizovane su aktivnosti na više katastara koji su sastavni dio Vodnog informacionog sistema (VIS).

Tokom 2022. godine sprovedene su tri ključne aktivnosti. Izrađen je Katastar zagađivača voda – I faza, kroz prikupljanje podataka o potencijalnim zagađivačima, terenski rad i obradu u QGIS-u. Uspostavljeni obrasci su poslani opštinama i Agenciji za zaštitu životne sredine, ali je prikupljen ograničen broj podataka, što je ukazalo na potrebu za jačim mehanizmima obaveznog izvještavanja. Istovremeno je realizovana II faza Katastra vodnih objekata i sistema, koja je obuhvatila evidenciju objekata za korišćenje voda, uređenje vodotoka i višenamjenske vodne objekte. Podaci su pripremljeni za integraciju u VIS. Pokrenuta je i III faza Katastra vodnog zemljišta za rijeke Pivu i Komarnicu i tri jezera (Biogradsko, Bukumirsko i Rikavačko), gdje su prikupljeni podaci za određivanje granica vodnog zemljišta radi unosa u katastar nepokretnosti i prostorne planove. Pored navedenog, uspostavljena je Vodna knjiga i implementiran eDMS sistem za upravljanje dokumentima, čime je stvoren osnov za digitalizaciju i povezivanje podataka u okviru VIS-a. U 2023. godini izrađen je Katastar eksploatacije riječnih nanosa, sa ciljem identifikacije lokacija na kojima se formiraju riječni sprudovi i gdje erozija ugrožava priobalno zemljište. Terenski rad i komunikacija sa lokalnim samoupravama omogućili su izradu grafičkih priloga sa zonama nanosa i smjernicama za dalja djelovanja. Ovaj katastar predstavlja važan instrument za planiranje zaštite od poplava i povećanje propusne moći riječnih korita. Tokom 2024. godine pokrenut je postupak za II fazu Katastra zagađivača voda, ali nabavka je poništena jer nije bilo ponuda. Ipak, aktivnosti su usmjerene na jačanje integracije postojećih i planiranih katastara u Vodni informacioni sistem, kako bi se obezbijedio jedinstven pristup podacima o vodnim resursima, zagađivačima i ugroženim područjima. U narednom periodu predviđa se nastavak izrade preostalih katastara i njihova potpuna integracija u VIS, čime će se obezbijediti pouzdana osnova za planiranje, zaštitu i održivo korišćenje voda.

2 Podaci o upravljanju vodama u skladu sa zakonom

Osnovni pravni akt u oblasti voda je Zakon o vodama ("Službeni list RCG", br. 27/07, "Službeni list CG", br. 32/11, 48/15, 52/16 i 84/18). Odredbe ovog zakona primjenjuju se na sve površinske, podzemne i mješovite vode ušća rijeka koje se ulivaju u more, mineralne i termalne vode; vodno dobro; nalazišta vode za piće u teritorijalnom moru i vode priobalnog mora od zagađivanja s kopna. Ovaj zakon ne primjenjuje se na korišćenje mineralnih i termalnih voda za dobijanje mineralne sirovine ili geotermalne energije.

Upravljanje vodama je u nadležnosti države i na ovom nivou se donose sva dokumenta kojima se osigurava normativni okvir za jedinstvo vodnog sistema. Od važnijih dokumenata možemo izdvojiti: Strategiju upravljanja vodama na teritoriji Crne Gore, Planove upravljanja vodama na vodnom području Jadranskog i Dunavskog sliva, kao i planove za odbranu od poplava, za upravljanje rizicima od poplava i za zaštitu voda. Na ovom nivou organizuje se i sprovodi međunarodna saradnja u području upravljanja vodama.

Ovim zakonom uvodi se prvi put nova vrsta planskog akta tj. Strategija upravljanja vodama koja predstavlja planski dokument kojim se utvrđuju dugoročni pravci upravljanja vodama.

Takođe, Zakonom je definisano i donošenje planova upravljanja vodama riječnih slivova koji obuhvataju sve potrebne elemente kojima se na razmatranom području osigurava racionalno korišćenje i zaštita voda, kao i zaštita od štetnog dejstva voda. Planska akta su i planovi kojima se uređuje zaštita od štetnog dejstva voda (plan upravljanja rizicima od poplava, opšti i operativni

plan za odbranu od poplava), kao i planovi kojima se uređuje zaštita voda (plan zaštite voda od zagađenja i program monitoringa).

U izvještajnom periodu doneseni su sljedeći propisi:

1. ODLUKA o određivanju područja značajno ugroženih od poplava („Službeni list Crne Gore”, br. 30/22 od 21. marta 2022.)
2. ODLUKA o određivanju ranjivih područja („Službeni list Crne Gore”, br. 74/23 od 24. jula 2023.)
3. PRAVILNIK o dopunama Pravilnika o određivanju i održavanju zona i pojaseva sanitarne zaštite izvorišta i ograničenjima u tim zonama („Službeni list CG”, br.13/24 od 16. februara 2024.)
4. Planovi upravljanja vodama na vodnom području Dunavskog i Jadranskog sliva (donijet na sjednici Vlade CG od 3. marta 2022.)
5. OPŠTI PLAN zaštite od štetnog dejstva voda, za vode od značaja za Crnu Goru, za period od 2023. do 2028. godine („Službeni list CG”, br. 12/23 od 31. januara 2023.)
6. PROGRAM ispitivanja kvaliteta voda za kupanje („Službeni list Crne Gore”, br. 21/24 od 12. marta 2024.)
7. PROGRAM monitoringa površinskih i podzemnih voda za 2025. godinu („Službeni list Crne Gore”, br. 8/25 od 5. februara 2025.)

Vodni akti izdati od strane Uprave za vode

Shodno Zakonu o vodama („Sl. list RCG”, br. 27/07, „Sl. list CG”, br. 73/10, 32/11, 47/11, 48/15, 52/16, 55/16, 2/17, 80/17, 84/18 i 84/24) i Zakonu o upravnom postupku („Sl. list Crne Gore”, br. 56/14, 20/15, 40/16, 37/17), uređuje se postupak ostvarivanja prava i obaveza u vezi sa korišćenjem, zaštitom voda i zaštitom od štetnog dejstva voda. Vodni akti predstavljaju upravne akte koje donosi Uprava za vode, a kojima se utvrđuju uslovi i način korišćenja vodnih resursa, saglasnost na tehničku dokumentaciju, kao i pravo na upotrebu voda ili na izvođenje radova koji mogu imati uticaj na vodni režim. Njihovo donošenje ima za cilj obezbjeđivanje jedinstvenog i održivog vodnog režima, integralno upravljanje vodnim resursima i usklađivanje planiranih aktivnosti sa važećom zakonskom regulativom.

Tokom 2022. godine riješeno je ukupno 180 upravnih predmeta po zahtjevima stranaka, koji su se odnosili na objekte i radove za koje su potrebni vodni akti iz nadležnosti Uprave za vode. Od toga je izdato 68 rješenja za utvrđivanje vodnih uslova za izradu projektne dokumentacije, 19 rješenja za vodnu saglasnost na tehničku dokumentaciju, 5 rješenja za vodnu dozvolu, dok je u 88 predmeta donijet odgovor ili mišljenje.

U 2023. godini riješeno je ukupno 202 upravna predmeta. Predmeti su se odnosili na objekte i radove iz nadležnosti Uprave, a u skladu sa zakonskom regulativom izdato je 68 rješenja o utvrđivanju vodnih uslova, 19 rješenja o vodnoj saglasnosti, 3 rješenja o vodnoj dozvoli, dok je u 112 slučajeva dostavljeno mišljenje ili odgovor.

U toku 2024. godine riješeno je ukupno 237 upravnih predmeta po zahtjevima stranaka. Pored predmeta koji su se odnosili na utvrđivanje vodnih uslova i saglasnosti na tehničku dokumentaciju, evidentiran je i veći broj zahtjeva za vodne dozvole i prenos prava. Tako je u 2024. izdato 44 rješenja o utvrđivanju vodnih uslova, 9 rješenja o vodnoj saglasnosti, 11 rješenja o vodnoj dozvoli, 9 rješenja o prenosu prava stečenih vodnom dozvolom, dok je u 164 predmeta dat odgovor ili mišljenje.

Kontinuiran rast broja riješenih predmeta, od 180 u 2022. godini do 237 u 2024. godini, ukazuje na povećane potrebe korisnika u pogledu regulisanja prava i obaveza, obezbjeđenja jedinstvenog vodnog režima, integralnog upravljanja i pravičnog pristupa vodama. Ovakvi trendovi pokazuju

da izdavanje vodnih akata predstavlja značajan instrument za obezbjeđenje zakonitog, planskog i održivog korišćenja vodnih resursa.

3 Podaci o finansijskim sredstvima za sprovođenje strategije

Sredstava koja se koriste za finansiranje upravljanja vodama obezbjeđuju se u skladu sa Zakonom o finansiranju upravljanja vodama („Službeni list CG“, broj 65/08 i 82/20), a dio sredstava koja pripadaju budžetu Crne Gore koriste se za finansiranje poslova upravljanja vodama iz nadležnosti Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede prema Programu podsticanja projekata u vodoprivredi preko kojeg Vlada Crne Gore učestvuje u finansiranju upravnih i stručnih poslova u upavljanju vodama, uređenju i korišćenju voda, zaštiti voda od zagađivanja, uređenju vodotoka, zaštiti od štetnog dejstva voda i drugih poslova u upravljanju vodama, u skladu sa zakonom.

Za finansiranje obaveza i potreba u oblasti vodoprivrede u periodu od 2022. do 2024. godine, Programom je opredijeljen iznos od 3.900.000 € (1.200.000 €, u 2022. godini, 1.250.000 € u 2023. godini i 1.450.000 € u 2024. godini).

U ovom periodu kroz Program je data podrška (1.670.000 €) za izgradnju 48 objekta za vodosnabdijevanje na seoskom području, nabavku cijevi za seoske vodovode, hidrogeološka istraživanja, bušenje eksploatacionih bunara i sanaciju seoskih jazova, a u cilju stvaranja boljih uslova života i rada na seoskom području.

Značajan iznos sredstava (1.800.000 €) iz Programa opredijeljen je za implementaciju Planova upravljanja vodama na vodnom području Dunavskog i Jadranskog sliva, odnosno na realizaciju Programa mjera, koji su sastavni dio Planova upravljanja vodama, jer je ocijenjeno da njihova implementacija predstavlja prioritet za sektor voda i neophodan uslov za efikasno upravljanje vodama u cilju zaštite i poboljšanja statusa voda i zaštićenih područja i obezbjeđenja dugoročnog održivog korišćenja vodnih resursa.

Vlada Crne Gore donosi Program korišćenja sredstava za poslove upravljanja vodama svake godine, u skladu sa Zakonom o finansiranju upravljanja vodama i Zakonom o budžetu. Svrha Programa je da se definiše okvir finansiranja obaveza i potreba u oblasti upravljanja vodnim resursima, da se obezbijedi plansko i transparentno usmjeravanje sredstava i da se omogući sprovođenje mjera, između ostalog i predviđenih Strategijom upravljanja vodama. Za izvršenje Programa nadležna je Uprava za vode, koja je odgovorna za njegovo sprovođenje i izvještavanje o realizaciji.

Za 2022. godinu, Program je usvojen na Vladi i objavljen u Službenom listu Crne Gore („Sl. list CG“, broj 32/2022 od 25.03.2022. godine), a njime su bila planirana sredstva u ukupnom iznosu od 331.800€. Kroz Plan javnih nabavki u ovoj godini Uprava za vode realizovala je sredstva u iznosu od 175.000€ za dva otvorena postupka i šest jednostavnih nabavki. U 2023. godini Vlada je donijela Program, objavljen u („Sl. list CG“, broj 071/23 od 12.07.2023. godine), kojim su bila planirana sredstva u ukupnom iznosu od 551.800€, što je predstavljalo najveći iznos u posmatranom periodu, a planom javnih nabavki realizovana su sredstva u iznosu od 115.000,00 € za četiri postupka jednostavne javne nabavke. Za 2024. godinu Program je usvojen i objavljen u „Službenom listu CG“ br. 52/24, sa planiranim sredstvima u ukupnom iznosu od 491.200 €, obezbijeđenim Zakonom o budžetu za tu godinu. U toku 2024. godine, Uprava za vode je Planom javnih nabavki realizovala sredstva u iznosu od 196.437,74 € sa PDV-om, kroz dva otvorena postupka i jednu jednostavnu nabavku: (1) usluge unapređenja, integracije i održavanja softverskog rješenja vodnog informacionog sistema – VIS (faza II), (2) uslugu Projektnog zadatka za izradu glavnog projekta uređenja korita rijeke Lim, te (3) radove uređenja vodotoka i kontrole

stanja. Takođe, postupak jednostavne nabavke usluga Katastra zagađivača voda – Faza II procijenjene vrijednosti 10.000€ bio je poništen jer nije podnijeta nijedna ponuda.

Na ovaj način, kroz godišnje Programe, obezbjeđuje se kontinuitet u finansiranju aktivnosti iz oblasti upravljanja vodama, a ukupno operidjeljena sredstva za period 2022–2024. iznosila su 1.374.800€.

Zakonom o finansiranju upravljanja vodama uređuje se način obračuna i naplate vodnih naknada – za korišćenje voda, zaštitu voda od zagađivanja i za izvađeni materijal iz vodotoka. Obračun vrši Uprava za vode, dok naplatu i kontrolu sprovodi Poreska uprava. Naknade se obračunavaju u dva koraka: privremeni obračun, tokom obračunskog perioda, na osnovu procjene i dostupnih podataka, i konačni obračun, po isteku perioda, kada se utvrđuje stvarno stanje.

Tokom 2022. godine izvršen je konačan obračun vodnih naknada za 2021. i privremeni obračun za 2022. godinu. Donijeto je ukupno 236 rješenja, od čega 130 na osnovu konačnog i 106 na osnovu privremenog obračuna. Konačan obračun za 2021. godinu iznosio je 4.118.479,53 €, od čega je 3.376.366,91 € prihodovano po osnovu naknada za korišćenje voda, 550.128,13 € po osnovu naknada za zaštitu voda od zagađivanja, dok je 191.984,48 € ostvareno kroz koncesione naknade za flaširanje vode u komercijalne svrhe. Privremeni obračun za 2022. godinu iznosio je 2.625.629,40 €, od čega 1.920.965,35 € na ime korišćenja voda, 509.916,85 € za zaštitu voda od zagađivanja i 194.747,20 € kroz koncesione naknade.

U 2023. godini izvršen je konačan obračun vodnih naknada za 2022. i privremeni obračun za 2023. godinu. Donijeto je ukupno 248 rješenja – 135 konačnih i 113 privremenih. Konačan obračun za 2022. godinu iznosio je 4.207.720,76 €, od čega 3.365.791,86 € po osnovu korišćenja voda, 600.893,98 € za zaštitu voda od zagađivanja, 240.767,40 € iz koncesionih naknada za flaširanje u komercijalne svrhe i 267,52 € za izvađeni materijal iz vodotoka. Privremeni obračun za 2023. godinu iznosio je 4.702.801,13 €, uključujući 3.793.422,26 € za korišćenje voda, 650.909,95 € za zaštitu voda od zagađivanja i 258.468,92 € iz koncesionih naknada za flaširanje.

U 2024. godini izvršen je konačan obračun vodnih naknada za 2023. i privremeni obračun za 2024. godinu. Donijeto je ukupno 263 rješenja, od čega je po osnovu konačnog obračuna za 2023. godinu donijeto 148 rješenja, a na osnovu privremenog obračuna za 2024. godinu 115 rješenja. U 2024. godini konačan obračun za 2023. godinu iznosio je 5.117.584,00 €, od čega 3.991.388,65 € po osnovu korišćenja voda, 705.565,19 € za zaštitu voda od zagađivanja, 282.266,56 € kroz koncesione naknade za flaširanje i 138.363,60 € po osnovu izvađenog materijala iz vodotoka. Privremeni obračun za 2024. godinu iznosio je 5.344.757,63 €, od čega 4.284.743,33 € na ime korišćenja voda, 763.203,11 € za zaštitu voda od zagađivanja i 296.811,19 € kroz koncesione naknade za korišćenje voda za potrebe flaširanja vode u komercijalne svrhe.

Kontinuirani rast naknada, sa 4.118.479,53 € u konačnom obračunu za 2021. godinu, do 5.117.584,00 € u konačnom obračunu za 2023. godinu, potvrđuje unaprjeđenje sistema obračuna i kontrole, ali i pokazuje da kroz mehanizam vodnih naknada ovo postaje sve značajniji instrument sprovođenja Strategije upravljanja vodama i obezbjeđenja održivog korišćenja resursa.

Jačanje kapaciteta u Upravi za vode

Nedostatak administrativnih kapaciteta u Upravi za vode prepoznat je kao jedan od ključnih izazova za efikasno upravljanje vodnim resursima u Crnoj Gori.

Tokom 2022. i 2023. godine u Upravi za vode radilo je deset službenika, uključujući i direktoricu, uz jednog CIM eksperta iz Njemačke i jedno lice angažovano po ugovoru o djelu. U 2024. godini broj zaposlenih se povećao na 13, a ključni iskorak ostvaren je u septembru iste godine kada je, na osnovu odluke Vlade Crne Gore, Uprava za vode preuzela devet inspektora za vode od Uprave za inspeksijske poslove. Time je zabilježen rast sa 10 na ukupno 22 izvršioca, što je značajno unaprijedilo kapacitete za sprovođenje zakonskih nadležnosti.

Uprkos ostvarenim pomacima, najveći izazov ostaje nedostatak administrativnih kapaciteta i obezbjeđenje stabilnog finansiranja za izvođenje radova i održavanje vodnog informacionog

sistema. Jačanje kapaciteta Uprave za vode, uključujući kadrovsko i tehničko osnaživanje, ostaje ključni preduslov za dalju implementaciju Strategije upravljanja vodama i ostvarivanje njenih ciljeva u oblasti zaštite od voda, očuvanja kvaliteta voda i održivog korišćenja resursa.

Međunarodna i međuresorna saradnja

Saradnja između državnih institucija, lokalnih samouprava, međunarodnih organizacija i drugih aktera prepoznata je kao ključni preduslov za integralno i održivo upravljanje vodama u Crnoj Gori. Uprava za vode aktivno je učestvovala u radu Savjeta za vode, komisija i međuresornih timova, naročito u oblasti zaštite od poplava, suzbijanja nelegalne eksploatacije riječnog materijala i prostornog planiranja, čime je osnažena koordinacija između svih aktera uključenih u proces upravljanja vodama. Poseban značaj imala je saradnja sa lokalnim zajednicama, kroz zajedničko planiranje i sprovođenje hitnih mjera zaštite od poplava i upravljanja riječnim nanosima.

Na međunarodnom planu Uprava za vode je aktivno učestvovala u projektima podržanim od strane EU, Svjetske banke, UNDP-a, GWP-Med-a i drugih partnera, sa posebnim naglaskom na implementaciju EU direktiva (prenešenih u naš zakonodavni sistem) i to Okvirne direktive o vodama, Direktive o upravljanju rizicima od poplava, Direktive o nitratima, Direktive o vodi za kupanje i Okvirne direktive o morskoj strategiji. U saradnji sa Svjetskom bankom sprovedene su aktivnosti na regulaciji Lima i Grnčara, izradi analiza o upravljanju sedimentom, te na projektima zaštite izvorišta Bolje Sestre i obezbjeđenja otpornosti vodnih usluga. Važan segment predstavljaju i zajedničke aktivnosti sa Albanijom na regulaciji i upravljanju rijekom Bojanom, kao i u okviru Drin-Core inicijative, gdje je Uprava za vode bila aktivno uključena u ekspertske grupe za poplave. Crna Gora je nastavila učešće u radu međunarodnih komisija za Dunav i Savu, što doprinosi regionalnoj saradnji i usklađivanju sa evropskim praksama.

Međunarodna i međuresorna saradnja imala je direktan doprinos sprovođenju ciljeva Strategije upravljanja vodama, posebno u oblasti zaštite od poplava, jačanja institucionalnih kapaciteta i obezbjeđenja prekogranične koordinacije.

4 Procjena preispitivanja Strategije

Strateški cilj upravljanja vodama je postizanje sveobuhvatnog i usklađenog vodnog režima na cijeloj državnoj teritoriji kroz obezbjeđenje dovoljne količine kvalitetne vode. Uzimajući u obzir navedena polazišta, integralnim upravljanjem vodama potrebno je osigurati dovoljno kvalitetne pitke vode za javno vodosnabdjevanje stanovništva; osigurati potrebnu količinu vode odgovarajućeg kvaliteta za različite privredne potrebe; zaštititi ljude i materijalna dobra od štetnog djelovanja voda i postići i očuvati dobro stanje voda zbog zaštite vodnih i o vodi zavisnih ekosistema.

Strategija upravljanja vodama je donijeta 2017. godine. Cilj Strategije upravljanja vodama je ostvarivanje jedinstvenog i potpuno usklađenog vodnog režima na području Crne Gore, na svakom od njena dva riječna sliva – Jadranskom i Dunavskom.

Strategiju donosi Vlada na period od najmanje deset godina, a preispituje se po isteku šest godina od dana donošenja. U toku su aktivnosti koje su preduzete za njeno ažuriranje.